Praatplaat Raamplan (leraren)opleidingen

Interne en externe kwaliteitsborging van de lerarenopleidingen en opleidingen voor onderwijsondersteuners en -assistenten

MBO — Klik voor meer informatie

HBO — Klik voor meer informatie

UNIPA

WO — Klik voor meer informatie

Zib — Klik voor meer informatie

Kaders en borging	**MBO**	**HBO** *Ad*	**HBO** *2e graads*	**HBO** *1e graads*	**HBO** *PO*	**WO** *PO bachelor*	**WO** *PO master*	**WO** *1e graads*	**WO** *beperkte 2e graads*	**Zij-instroom** *in beroep*
Wettelijk ingebedde kaders (extern)	1 Bekwaamheidseisen instructeurs mbo 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 4) 3 Inrichtingseisen WEB en kwalificatiedossiers	1 Bekwaamheidseisen instructeurs beroepsonderwijs 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 5) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 6) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 7) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 6) 3 Bijzondere nadere voor-opleidingseisen leraar basisonderwijs (WHW) 4 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 7) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 7) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 7) 3 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Dublindescriptoren (EQF, NLQF 6) 3 Verwantschapstabel educatieve minor/module 4 Inrichtingseisen WHW	1 Bekwaamheidseisen 2 Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs (ook mbo) en specifiek voor mbo de WEB en de WHW (PDG)
Landelijke kaders en afspraken (intern, binnen de sector van de (leraren)opleidingen en de onderwijsinstellingen)	Kwaliteitskader bekwaamheidseisen voor instructeurs	1 Landelijke opleidings-profielen 2 Landelijke leeruitkomstgebieden	1 Generieke kennisbasis 2 Vakkennisbasis 3 Landelijke leeruitkomstgebieden 4 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	1 Generieke kennisbasis 2 Vakkennisbasis 3 Geharmoniseerde leeruitkomstgebieden 4 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	1 Generieke kennisbasis 2 Vakkennisbasis 3 Geharmoniseerde leer-uitkomstgebieden 4 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	1 Brochure vakinhoudelijk masterniveau (2021) 2 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	1 Brochure vakinhoudelijk bachelorniveau (2024) 2 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)	1 Landelijke kaders zij-instroom po en vo (hbo) 2 Landelijk raamwerk PDG 3 Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie (2021)
Kwaliteitsborging van de wettelijk ingebedde kaders	Toezicht door Inspectie van het Onderwijs	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	1 Opleidingsaccreditatie door NVAO 2 Visitatie door panel	Opleidingsvisitatie door visitatiepanel	Toezicht door Inspectie van het Onderwijs
Kwaliteitsborging van de landelijke kaders en afspraken	1 Interne kwaliteitszorg 2 Onderhoud kwalificatie-dossiers	1 Interne kwaliteitszorg 2 Landelijke procedure landelijke Ad-profielen	1 Interne kwaliteitszorg 2 Landelijke kennistoets 3 Landelijke peerreview 4 Herijking kennisbases (zesjaarlijks) 5 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Landelijke peerreview 3 Herijking kennisbases (zesjaarlijks) 4 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Toelatingstoetsen 3 Landelijke kennistoetsen Rekenen-wiskunde en Taal 4 Landelijke reken- en wiskundetoets (RWT, voormalig Wiscat-Pabo) 5 Landelijke peerreview 6 Herijking kennisbases (zesjaarlijks) 7 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Wo-kennistoets reken- en wiskunde 3 Wo-kennistoets taalverzorging 4 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Vierjaarlijkse herijking brochure 3 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Vierjaarlijkse herijking brochure 3 Peer review partnerschappen SO&P	1 Interne kwaliteitszorg 2 Peer review partnerschappen SO&P

Deze Praatplaat Raamplan (leraren)opleidingen is een samenwerking van Universiteiten van Nederland, de Vereniging Hogescholen en de MBO Raad.
© September 2024

Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

Het middelbaar beroepsonderwijs leidt in nauwe samenwerking in en voor de beroepspraktijk op, en kent een drievoudige kwalificatie: uitoefening van een beroep, deelname aan de maatschappij (burgerschap) en doorstroom naar een hoger onderwijsniveau.

Opleider
Het mbo biedt verschillende opleidingen op diverse niveaus om in een (ondersteunende/assisterende) functie in het onderwijs aan de slag te kunnen gaan. De meest gangbare opleidingen hiervoor zijn de onderwijsassistent, gespecialiseerd pedagogisch medewerker en instructeur mbo.

Wat een student moet kennen en kunnen voor een diploma is vastgelegd in de kwalificatiestructuur. De kwalificatiestructuur bestaat uit kwalificatiedossiers, keuzedelen en certificaten, die worden vastgesteld door de minister van OCW.

Voor de kwalificatiestructuur gelden criteria die zijn vastgelegd in het toetsingskader van het ministerie van OCW. Het toetsingskader beschrijft zowel de kwaliteitseisen voor de kwalificatiedossiers en de kwalificatiestructuur als die voor het proces.

Het ontwikkelen of actualiseren van een kwalificatiedossier is een proces dat een wettelijke taak is van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

Mbo-scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij moeten zich daarbij wel aan de wet- en regelgeving houden. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit (zoals het onderwijs, de examinering en de financiën) met het waarderingskader als basis.

De scholen streven naar goed onderwijs door nauw samen te werken met leerbedrijven. Kortom, de scholen leiden op, in samenwerking in en voor de beroepspraktijk. Elke school heeft een kwaliteitszorgstelsel voor regelmatige beoordeling, die het oordeel omvat van studenten, onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden.

Dit alles over het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneducatie is geregeld in de WEB.

Werkgever
Naast opleider is het mbo ook werkgever van onder meer docenten en instructeurs. In de WEB zijn vereisten aan mbo-scholen opgenomen voor benoeming van docenten en instructeurs.

De WEB hanteert ook de term bekwaamheidseisen. Het voldoen aan de wettelijk gestelde bekwaamheidseisen is één van de benoemingsvereisten om in het mbo als docent en als instructeur ingezet te mogen worden.

Bekwaamheidseisen voor docenten zijn eisen ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van het vakgebied en pedagogisch-didactisch gebied. Het in bezit hebben van een getuigschrift van een eerste- of tweedegraadslerarenopleiding wordt gezien als een bewijs van het voldoen aan de bekwaamheidseisen. Ditzelfde geldt voor de combinatie van een geschiktheidsverklaring van het bevoegd gezag van de mbo-school en een PDG. (Zie het Servicedocument Benoembaar, bekwaam en bevoegd in het mbo).

Instructeurs kunnen aan de bekwaamheidseisen voldoen middels een mbo-4 specialistenopleiding 'instructeur mbo' of via een Ad-opleiding tot onderwijsondersteuner. (Zie het Kwaliteitskader bekwaamheidseisen voor instructeurs).

Kwalificatiedossiers en keuzedelen, een voorbeeld

Kwalificatiedossiers kunnen uit één of meerdere kwalificaties bestaan. Zo heeft het kwalificatiedossier voor de Inspecteur mbo één kwalificatie, terwijl het kwalificatiedossier Pedagogisch werk er drie heeft: de onderwijsassistent, de pedagogisch medewerker kinderopvang en de gespecialiseerd pedagogisch medewerker. In aanvulling op kwalificaties zijn er keuzedelen; een verrijking of verdieping die bovenop de kwalificatie komt. Studenten kunnen deze keuzedelen kiezen om een persoonlijkere invulling aan hun opleiding te geven. Ze kunnen kiezen voor één of meerdere keuzedelen. Voor studenten die de opleiding tot onderwijsassistent volgen zijn dit bijvoorbeeld: Digitale vaardigheden gevorderd, Verdieping onderwijsassistent in vo en mbo en/of Doorstroom naar HBO mens en maatschappij. Keuzedelen die een student Instructeur mbo kan kiezen zijn bijvoorbeeld Digitale vaardigheden gevorderd en Voorbereiding HBO.

Het mbo leidt op tot meerdere beroepen. Afgestudeerden kunnen in een ondersteunende of assisterende functie in het funderend onderwijs aan de slag. Denk bijvoorbeeld aan degenen die de opleiding Sport- en bewegingsleider hebben gevolgd of de Allround laborant met het keuzedeel Technisch Onderwijsassistent (TOA).

Toelichting HBO | *Toelichting WO* | *Toelichting Zij-instroom in beroep* | *Gedeelde kaders*

Terug naar de praatplaat

Hoger beroepsonderwijs (HBO)

*De Ad, pabo en de tweede- en eerstegraadslerarenopleidingen moeten voldoen aan **deel 1** van de generieke kennisbasis. Hierin staat wat alle hbo-leraren en Ad'ers op het gebied van algemene pedagogiek en didactiek moeten kennen en kunnen. In **deel 2** van de generieke kennisbasis staan voor niveau 5-7 de verdere eisen gespecificeerd. De vijf **landelijke leeruitkomstgebieden** zijn hiervan afgeleid. Het gaat hierbij om het pedagogisch handelen, (vak)didactisch handelen, (vak)inhoudelijke expertise, onderzoekend handelen en professionele identiteit. De onderleggers hiervoor zijn voor de Ad's het **opleidingsprofiel** en voor de lerarenopleidingen de **bekwaamheidseisen**.*

Ad bekwaamheidseisen
De Ad-opleiding tot onderwijsondersteuner in het tweedegraadsgebied voldoet aan de wettelijke bekwaamheidseisen voor instructeur. Voor de Ad's in het basisonderwijs gelden deze specifieke bekwaamheidseisen niet.

Ad opleidingsprofielen
Voor zowel de Ad's in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs zijn er opleidingsprofielen die beschrijven wat een afgestudeerde van een Ad op hoofdlijnen moet kennen en kunnen. Een van de eisen is dat het profiel adequaat moet zijn gevalideerd in het voor de opleiding relevante werkveld. Voor het basisonderwijs – en tevens kinderopvang en IKC's – is er de Ad Pedagogisch Educatief Professional (Ad PEP). Voor het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs en (leer)bedrijven zijn er Ad's in een aantal (beroepsgerichte) vakken en de Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs (Ad EPB). Voor de gehele onderwijskolom en kinderopvang is er de Ad Didactisch Educatief Professional (Ad DEP).

Ad procedure Ad-profielen
Voor de ontwikkeling en vaststelling van een opleidingsprofiel is binnen de Vereniging Hogescholen een procedure vastgesteld.

Specifieke landelijke borging tweedegraadslerarenopleidingen
Voor ieder vak is er een kennisbasis, waarin opgenomen staat wat een startbekwame leraar moet kennen en kunnen, beschreven op niveau 6. Er zijn 27 kennisbases in het tweedegraadsgebied. Er zijn 14 landelijke kennistoetsen voor 15 tweedegraadslerarenopleidingen van bepaalde omvang.[1] Voor 27 vakken wordt peerreview ingezet. In een landelijke préambule beschrijven de tweedegraadslerarenopleidingen in samenhang hoe de landelijke kwaliteitsborging is ingeregeld. Voor de kopopleiding gelden dezelfde landelijke kaders als voor de reguliere tweedegraadslerarenopleiding, behalve de kaders die van toepassing zijn op de vakinhoud.
De kopopleiding kent dus geen kennisbasis, geen landelijke kennistoets en er wordt ook niet met peerreview gewerkt.

De kopopleiding is namelijk een eenjarige route met specifieke aandacht voor de pedagogische en didactische vaardigheden van het leraarschap, waarbij de vakkennis als bekend wordt verondersteld. Met een hbo- of wo-bachelor die voldoende aansluit bij een schoolvak, kan de kopopleiding gevolgd worden. Hiervoor is een landelijke verwantschapstabel vastgesteld.

Specifieke landelijke borging eerstegraadslerarenopleidingen
Voor ieder vak is er een kennisbasis, waarin opgenomen staat wat een startbekwame leraar moet kennen en kunnen, beschreven op niveau 7. Er zijn 18 kennisbases in het eerstegraadsgebied, waaronder de ongegradeerde opleidingen leraar lichamelijke opvoeding en kunstvakdocentenopleidingen zijn geschaard.
Bij de eerstegraadslerarenopleidingen wordt geen landelijke kennistoets afgenomen. Wel wordt er peerreview ingezet en zijn verder de reguliere kaders van toepassing.
In een landelijke préambule beschrijven de eerstegraadslerarenopleidingen in samenhang hoe de landelijke kwaliteitsborging is ingeregeld.

Specifieke landelijke borging Pabo
Afhankelijk van de vooropleiding moet een student toelatingstoetsen doen voor de vakgebieden Aardrijkskunde, Geschiedenis en/of Natuur en Techniek. Deze toelatingstoetsen komen voort uit de Bijzondere nadere vooropleidingseisen leraar basisonderwijs (WHW). Nu is het middels een wettelijk experiment mogelijk voor studenten om later in het eerste jaar alsnog aan die vooropleidingseisen te voldoen.
Ook de Landelijke Reken- en Wiskundetoets (voorheen Wiscat-toets) moet in het eerste jaar behaald worden. Voor alle (14) pabovakken zijn kennisbases ontwikkeld.
Voor Rekenen-wiskunde en Taal zijn er ook landelijke kennistoetsen ontwikkeld die voor de afronding van de opleiding behaald moeten zijn. Verder wordt er peerreview ingezet voor alle 14 vakken. Aanvullend geldt voor de UNIPA's dat er gezamenlijk een Landelijk uitstroomprofiel (2018) is ontwikkeld, waarin is vastgelegd wat afgestudeerden moeten weten en kunnen. De UNIPA's worden niet als gecombineerde opleiding geaccrediteerd maar worden meegenomen in de (her)accreditaties van de twee opleidingen waaruit de UNIPA bestaat.

Landelijke kwaliteitsborging

Om de kwaliteit van de hbo-lerarenopleidingen te borgen, hebben de hbo-lerarenopleidingen onder coördinatie van programmabureau *10voordeleraar* drie landelijke kwaliteitsborgingsinstrumenten ontwikkeld: de landelijke kennistoets, de peerreview en (de herijking van) de kennisbases.
Elke lerarenopleiding heeft naast de generieke kennisbasis een vakkennisbasis, waarin opgenomen staat wat een startbekwame leraar moet kennen en kunnen. Voor de ontwikkeling en herijking van de kennisbases heeft programmabureau *10voordeleraar* een proces ontwikkeld. Hierin zijn de opleidingen, het scholenveld en de beroepsgroep gezamenlijk, maar ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid, betrokken. In het Opleidingsberaad wordt deze samenwerking op landelijk niveau versterkt.
De hogescholen implementeren de inhoud van de kennisbases in hun eigen onderwijs- en toetsprogramma's. Met de landelijke kennistoets wordt gemeten of de student over voldoende kennis uit de betreffende kennisbasis beschikt. In de peerreviewgesprekken bespreken lerarenopleiders van de verschillende hogescholen met elkaar de domeinen van de kennisbasis van hun vak. Dit kritische gesprek vormt een belangrijke basis voor het verbeteren van de eigen onderwijs- en toetsingsprogramma's en voor de professionalisering van lerarenopleiders zelf.
Zowel de tweedegraads- als de eerstegraadslerarenopleidingen hebben hierover een landelijke préambule geschreven voor de accreditatie.

1 Algemene Economie en Bedrijfseconomie hebben dezelfde landelijke kennistoets

Toelichting MBO | *Toelichting WO* | *Toelichting Zij-instroom in beroep* | *Gedeelde kaders*

Terug naar de praatplaat

Wetenschappelijk onderwijs (WO)

Op de universitaire lerarenopleidingen worden opleidingstrajecten aangeboden gericht op het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De onderlegger voor de eindtermen van deze opleidingstrajecten zijn enerzijds de bekwaamheidseisen en anderzijds de Dublindescriptoren.

Opleidingen voor het primair onderwijs

Universitaire pabo's
Voor de UNIPA's is er gezamenlijk een Landelijk uitstroomprofiel (2018) ontwikkeld waarin is vastgelegd wat afgestudeerden moeten weten en kunnen. De UNIPA's worden niet als gecombineerde opleiding geaccrediteerd maar worden meegenomen in de (her)accreditaties van de twee opleidingen waaruit de UNIPA bestaat.

Bachelor
Naast de UNIPA's zijn er twee universitaire bacheloropleidingen voor het primair onderwijs: de opleiding 'Pedagogische Wetenschappen van Primair Onderwijs' (PWPO) en de Lerarenopleiding Open Universiteit (LOU). Beide zijn driejarige voltijds bacheloropleidingen (180 EC).

Master
De Educatieve Masters voor Primair Onderwijs (EMPO's) zijn tweejarige voltijds universitaire masteropleidingen (120 EC) waarbij studenten een lesbevoegdheid voor het primair onderwijs halen en een Master of Science (MSc.).

Opleidingen voor het voortgezet onderwijs

Kenmerkend voor de opleidingstrajecten voor het voortgezet onderwijs op de universiteiten is dat deze met name educatieve vakken en stages bevatten. De vakinhoud zit (grotendeels) al in de vooropleiding en de vakken op het gebied van pedagogiek en (vak)didactiek en de stages bouwen hierop voort. Bij de bevoegdheden voor het voortgezet onderwijs (eerstegraads en beperkte tweedegraads) specialiseren studenten zich in één (of twee verwante) schoolvak(ken).

Bachelor – beperkte tweedegraads-bevoegdheid
Er zijn twee universitaire routes die opleiden tot een beperkte tweedegraadsbevoegdheid, namelijk de Educatieve Minor en de Educatieve Module. Het betreft in beide gevallen een samenhangend vakkenpakket van 30 studiepunten (EC) aan educatieve vakken en stage. Studenten volgen dit pakket tijdens de wo-bachelor als minor (educatieve minor) of na een wo-bachelor, wo-master of vergelijkbare vooropleiding als losse module (educatieve module). In combinatie met vakinhoudelijke bagage opgedaan in de eerder of parallel gevolgde opleiding (Bachelor en/of Master) halen studenten hiermee een bevoegdheid waarmee ze mogen lesgeven in het vmbo (inclusief praktijkonderwijs) en in de onderbouw van de havo en het vwo.

Master - eerstegraadsbevoegdheid
Er zijn twee reguliere universitaire routes die opleiden tot een eerstegraadsbevoegdheid; hiermee mag worden lesgegeven in het vmbo inclusief het praktijkonderwijs, de havo, het vwo en het mbo. Er zijn tweejarige educatieve masteropleidingen, voor studenten die op basis van een bachelor en eventueel schakelprogramma al (grotendeels) vakinhoudelijk bekwaam zijn. In deze opleidingen worden naast educatieve vakken en stages vaak nog aanvullende vakinhoudelijke inhoud en vaardigheden geïntegreerd. Voor studenten die al beschikken over een wo-master en (eventueel via een schakelprogramma) vakinhoudelijk bekwaam zijn is er bovendien de eenjarige master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs (Master LVHO).

Landelijke kwaliteitsborging

Aanvullend op de wettelijk ingebedde kaders en het Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie hebben de universitaire lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs onderling afspraken gemaakt over de vakinhoudelijke bagage die mag worden verwacht van een academisch opgeleide leraar in het eerstegraads en het tweedegraads domein. Voor het tweedegraads domein zijn deze aanvullend op de *regeling verwantschapstabel educatieve minor en module.*
De landelijke afspraken zijn per schoolvak vastgelegd in respectievelijk de Brochure vakinhoudelijk Bachelorniveau en de *Brochure vakinhoudelijk Masterniveau*. De brochures zijn een product van de gezamenlijke universitaire lerarenopleidingen onder verantwoordelijkheid van de Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL). Beide brochures worden elke vier jaar herzien, waarbij tegen de achtergrond van ontwikkelingen in het curriculum van het eerstegraads- en tweedegraadsgebied en in de vakdiscipline eventueel aanpassingen worden gedaan. Bij dit proces worden toelatingscommissies van de ULO's, experts uit de vakdisciplines en het werkveld betrokken. Op deze manier wordt geborgd dat de vakinhoudelijke eisen aan afgestudeerde leraren up-to-date zijn, aansluiten bij de bekwaamheidseisen en gedragen worden door het werkveld.

Zij-instroom in beroep (Zib)

Zij-instroom in beroep is een leer-werktraject waarin de cursist vanaf dag 1 betaald voor de klas staat. Het traject wordt op maat gemaakt op basis van vooropleiding en werkervaring. Zij-instroom in beroep is geen opleiding in de zin van de WHW. Dit betekent dat er aanvullende kaders zijn ontwikkeld en de kwaliteitsborging anders is ingeregeld dan bij de reguliere lerarenopleidingen.

Dezelfde bekwaamheidseisen
Voor zij-instroom in beroep gelden dezelfde bekwaamheidseisen als voor de reguliere lerarenopleidingen. In het besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs (ook mbo) en de WHW (getuigschrift bekwaamheidsonderzoek) is dit leer-werktraject wettelijk verankerd. Voor specifiek po, (v)so en vo gelden ook de WPO, WEC en WVO. Voor mbo de WEB en de WHW (PDG).

Start
Voorafgaand aan het traject is er een geschiktheidsonderzoek voor potentiële zij-instromers in het po en vo. Alleen voor zij-instromers met een ho-vooropleiding is het mogelijk deel te nemen aan dit onderzoek. Voor het PDG geldt dat het bevoegd gezag van een mbo-school een geschiktheidsverklaring afgeeft. Vervolgens sluit een bestuur met de cursist en de lerarenopleiding een tripartiete scholings- en begeleidingsovereenkomst af.

Aanvullende kaders
Voor het hbo geldt dat er voor zij-instroom po en vo en het PDG-traject landelijke kaders ontwikkeld zijn. Hierin zijn voor het po en vo afspraken opgenomen over het geschiktheidsonderzoek, het scholingsprogramma, de begeleiding, het bekwaamheidsonderzoek en de kwaliteitsborging.

Voor het PDG-traject is het landelijk raamwerk PDG vastgesteld waarin doel van het traject, de wettelijke context en de inhoud van het traject toegelicht worden en een aantal afspraken over uitgangspunten, beoordeling en kwaliteitsborging zijn opgenomen.

Landelijke kwaliteitsborging

Aangezien de wettelijke voorschriften voor Zib in de sectorwetgeving van hoger onderwijs (ho), primair onderwijs (po), speciaal onderwijs (so), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) zijn opgenomen, valt Zib onder het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie onderzoekt de kwaliteit van Zib onder meer door themaonderzoeken, uitgevoerd door inspectiebrede onderzoeksteams. Vanaf 2025 wordt de kwaliteit van de Zib-trajecten ook beoordeeld door visitatiecommissies, op hetzelfde moment als de visitaties van de reguliere opleidingen.

Hoewel de Zib-trajecten formeel buiten de kaders van de WHW vallen, worden ze door de instellingen wel meegenomen in de processen van interne kwaliteitsborging. Vaak volgen deelnemers in de Zib-trajecten (deels) modules uit de reguliere trajecten. In het Kwaliteitskader Samen opleiden en Inductie en de bijbehorende peerreviews wordt het opleiden van zij-instromers in Zib-trajecten ook meegenomen.

Toelichting MBO | *Toelichting HBO* | *Toelichting WO* | *Gedeelde kaders*

Terug naar de praatplaat

Gedeelde kaders

Bekwaamheidseisen
Wat leraren moeten weten en kunnen, is wettelijk vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. De bekwaamheidseisen zijn in te delen in drie thema's: Vakinhoudelijke bekwaamheid (inhoudelijk boven de lesstof staan), Vakdidactische bekwaamheid (de vakinhoud vertalen naar onderwijs/leertrajecten) en Pedagogische bekwaamheid (een veilig leerklimaat creëren voor leerlingen). De bekwaamheidseisen gelden voor alle leraren in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Ze vormen de basis voor lerarenopleidingen en bekwaamheidsonderhoud van leraren.

NLQF en EQF
Het Europees Kwalificatieraamwerk (EQF) dient om opleidingen binnen Europese landen (globaal) te kunnen inschatten op het niveau ervan. Het Nederlandse raamwerk, NLQF, bestaat net als het EQF uit acht niveaus met één instroomniveau en de niveaus zijn onderling vergelijkbaar. De niveaus worden vastgesteld aan de hand van beschrijvingen van wat iemand weet en kan na voltooiing van het leerproces. Alle door de overheid erkende kwalificaties hebben een NLQF-niveau.
Op https://llo.yuverta.nl/nederlands-kwalificatieraamwerk-nlqf staan de EQF-niveaus, de NLQF-niveaus en de verschillende onderwijsprogramma's.

Relevante links:
https://www.nlqf.nl
https://www.europass.nl/eqfnlqf

Dublindescriptoren
De Dublindescriptoren zijn onderdeel van een internationaal raamwerk van eindtermen in het hoger onderwijs, het Bologna-raamwerk. Ze dienen als instrument om te komen tot opleidingen van gelijkwaardig niveau in de verschillende landen van Europa. Het gaat daarbij om de volgende aspecten: kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden.
De Dublindescriptoren kennen vier niveaus (weergegeven in cycli): PhD (derde cyclus), master (tweede cyclus), bachelor (eerste cyclus) en de associate degree (korte cyclus).[1] De Dublindescriptoren zijn bedoeld voor opleidingen van de niveaus 5 tot en met 8 van EQF/NLQF.

WHW
De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is een wet uit 1992 waarin regels zijn vastgelegd voor het hoger onderwijs (universiteiten en hogescholen).

Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie
Het Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie beschrijft de basiskwaliteit van Samen Opleiden en Inductie en geeft partnerschappen handvatten voor de verdere ontwikkeling hiervan. De basiskwaliteit wordt aangetoond op vier waarborgen: de lerende leraar, de leeromgeving, de organisatie en de kwaliteitscultuur.

Borging Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie
Erkende opleidingsscholen Samen Opleiden voeren elke zes jaar een ontwikkelingsgerichte peerreview uit aan de hand van de waarborgen uit het Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie. Het systeem van peerreview komt voort uit het perspectief van gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen, schoolbesturen en opleidingen voor kwaliteitsontwikkeling van de partnerschappen, en is voorwaardelijk voor het verkrijgen van subsidie.

NVAO accreditatie
De landelijke kwaliteitsborging op instellings- en opleidingsniveau in het hbo en wo, wordt uitgevoerd door de Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie (NVAO) volgens het beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs.
Op instellingsniveau wordt de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK) gedaan. Dit is een periodieke, externe en onafhankelijke beoordeling van de interne kwaliteitszorg van de gehele instelling. Bij deze toets wordt vastgesteld dat het interne kwaliteitszorgsysteem in samenhang met de kwaliteitscultuur verzekert dat de eigen visie op goed onderwijs wordt gerealiseerd.

Opleidingen worden met peerreviews getoetst, leidend tot het verkrijgen van accreditatie of het behoud daarvan. Accreditatie gebeurt door de NVAO.
De periodieke visitaties door deskundigen ('peerreviews') focussen op vier standaarden, namelijk (1) de beoogde eindkwalificaties, (2) de onderwijsleeromgeving, (3) toetsing en (4) de gerealiseerde eindkwalificaties. Bij de beoordeling van standaard 1 en 4 komt naast het perspectief van opleiding zelf ook dat van experts uit het werkveld aan bod.

Interne kwaliteitszorg
Interne kwaliteitszorg is het kwaliteitssysteem om continu systematisch, onderbouwd en samenhangend de kwaliteit van het onderwijs te bewaken, te borgen en te verbeteren. Interne kwaliteitszorg vindt plaats op alle niveaus in een onderwijsinstelling, van vak en opleiding tot op het niveau van de gehele instelling. Daarbij zijn verschillende checks and balances ingebouwd, zoals medezeggenschap.
Op opleidingsniveau neemt verder de Examencommissie een centrale positie in. Deze commissie heeft de rol van intern toezichthouder, wat betekent dat zij onafhankelijk van de opleiding haar taken kan uitvoeren. Volgens de wet is de examencommissie verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens. Hierbij dient zij op onafhankelijke en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt om zo garant te kunnen staan voor een diploma en/of de bevoegdheid.

De examencommissie heeft dus zowel een richtinggevende als een controlerende taak. Ook geeft ze vrijstellingen. Voor het mbo geldt dat ze ook verantwoordelijk zijn voor de afname van het examen en de beoordeling ervan. Met de inwerkingtreding van de Wet Versterking bestuurskracht (2017) zijn 'onafhankelijkheid en deskundigheid' gedefinieerd als de belangrijkste eigenschappen waar een examencommissie over dient te beschikken. Voor het mbo geldt het Wetsvoorstel aanscherping eisen examencommissies. Deze onafhankelijkheid en deskundigheid hebben betrekking op zowel de plaats van de examencommissie in de organisatie, de benoeming en samenstelling van de leden van de examencommissie als op de taken en bevoegdheden van de examencommissie.

1 Algemene Economie en Bedrijfseconomie hebben dezelfde landelijke kennistoets